

Nr 405

Av herr Johansson i Dockered m. fl., om upplysning rörande allemansrätten.

(Lika lydande med motion nr 305 i Första kammaren)

De allemansrättsliga frågorna tilldrar sig från tid till annan den allmänna debattens uppmärksamhet. Av de då förekommande tidnings- och tidskriftsartiklarna samt av intervjuuttalanden framgår att man är oviss om såväl allemansrättens grunder som dess omfattning. Trots detta söker nästan alltid de som uttalar sig göra en egen tolkning av allemansrätten. Denna ovisshet har också givit anledning till upprepade krav att lagstiftning skulle åvägabringas för förtydligande av allemansrätten.

Det torde emellertid — tvärtemot den allmänna uppfattningen — förhålla sig så att allemansrättens gränser är principellt sett ganska entydiga. Det torde vara obestridligt att vi här icke har att göra med ett system av rättigheter. Det är i stället fråga om ett system av friheter, som utvecklats på ett område där lagen icke ger ägarintresset något effektivt skyddsmedel. Det torde också vara obestridligt att dessa friheter icke sträcker sig längre än till den punkt där intrång i ägarintresset tar vid. Alla uttalanden att allemansrätten medför rätt för allmänheten att göra intrång på annans egendom torde således vara i grunden felaktiga. Med intrång avses i detta sammanhang inte bara fysisk skada på mark och egendom utan även överskridande av den ideella gräns, där ägarens fridsintressen av olika slag tar vid. Enighet torde råda om att inte bara en markägares hemfrid utan också hans arbetsfrid går före den färdselmöjlighet som inrymmes i allemansrätten. I begreppet skada torde man vidare i dessa sammanhang inrymma icke bara åverkan utan även slitage på t. ex. väg. Enligt 24 kap. 4 § strafflagen skall slutligen med skada jämföras den abstrakta risken för skada. Lagrummet förbjuder tagande av väg över äga "som kan skadas därav".

Ovisshet torde beträffande allemansrättens principer gälla endast i fråga om det så kallade invasionsfallet. Frågan är här, huruvida en markägare äger förbjuda ett flertal människor att vistas på hans mark enbart av den anledningen att de är många, trots att de var för sig betar sig på ett sätt som fullt överensstämmer med allemansrätten. Frågan är särskilt aktuell vid idrottstävlingar.

De ovan skisserade principerna är såsom principer klara och entydiga. Den allmänna debattens försök att utmåla allemansrätten såsom ett oviss-

hetens fält är således missvisande. Detta har sin orsak i svårigheten att praktiskt tillämpa principer av det slag som här är i fråga. Denna svårighet torde emellertid icke undanröjas genom en lagstiftning i ämnet. En lagstiftning lär nämligen icke kunna komma längre än till en kodifiering av de nu gällande principerna. En jämförelse med den norska lagstiftningen på området torde med önskvärd tydlighet klargöra detta. Den norska Friluftslovens regler är i stort sett icke annat än ett försök till nedteckningar av samma principer, som redan nu anses ligga i begreppet allemansrätt. Även om lagstiftning sker, torde således den praktiska svårigheten återstå att ge principerna en rimlig tillämpning.

Detta innebär att svårigheten med allemansrätten är allmänhetens okunghet om och ovana att umgås med naturen på ett sätt som icke otillbörligt försliter eller skadar denna. Enligt vår uppfattning har man här att göra med ett upplysningsproblem. Eftersom detta nära sammanhänger med naturvården, synes det rimligt att hithörande upplysningsuppgifter åläggas den nyinrättade naturvårdsnämnden. Denna nämnd har enligt sin instruktion bland annat att verka för att naturvårdsarbetet ordnas och utvecklas ändamålsenligt.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära sådan ändring av instruktionen för statens naturvårdsnämnd att det av instruktionen framgår, att naturvårdsnämnden som en av sina väsentligaste uppgifter skall ha att bedriva sådan upplysning och propaganda om allemansrätten att utövan- det av denna sker under beaktande av här ovan angivna tolkning av allemansrätten.

Stockholm den 24 januari 1964

Robert Johansson
i Dockered

Sven Andersson

Sven Antby

Arne Persson
i Heden

Carl Eric Hedin